

MEDNARODNI SIMPOZIJ

ANDERSEN DANES*

(Ljubljana, Cankarjev dom, 6. 4. 2005)

Jakob J. Kenda

Pionirska knjižnica, enota KOŽ Ljubljana,

Šola za slovenske študije Stanislava Škrabca, Politehnika Nova Gorica

ANDERSEN DANES

Pričujoča razprava je nastala na podlagi uvodnega predavanja mednarodnega simpozija Andersen danes. Kot taka na začetku nakaže nekaj temeljnih vprašanj v zvezi z Andersenom in jih naveže na teme drugih predavateljev na simpoziju. Iz skupka teh najrazličnejših vidikov pa nato izpostavi tistega iz naslova simpozija – vprašanje o Andersenovem položaju v sodobnem svetu – ki ga tudi natančneje obdela z relativno eksaktno numerično-statistično metodo, izhajajočo iz uporabe knjižničarskih orodij in podatkovnih baz.

Mladinska književnost je od svojih začetkov opravila izjemno razvojno pot: od ljudskega izročila, namenjenega tudi ali predvsem mladim, pa vse do svojih tisočerih današnjih obrazov, izmed katerih sta se v zadnjih dveh desetletjih kot najvidnejša uveljavila problemski in fantazijski žanr. Znanstveno razpravo z naslovom *Andersen danes* zato kaže začeti prav s slednjima, in sicer na način, ki nam bo nemudoma dal iztočnico za umestitev Andersena v današnji čas.

To iztočnico ponuja ena največjih živečih avtoric za mlade, pri nas sicer pre malo poznana Ursula K. Le Guin, ki ima v svojem opusu obenem tudi niz pomembnih problemskih in fantazijskih romanov. Prav v njenem znamenitem fantazijskem ciklu *Zemljemorje* pa zasledimo sledeči ironični pregovor z izrazito resnobnim podtonom: »Infinite are the arguments of mages.« (Le Guin 1993: 148)

Ta pregovor, preveden iz fantazijskega v naš svet, se še kako tiče tudi Andersen na. Od njegovega rojstva je ravnokar minilo dvesto let, magi iz našega sveta, t. j. predstavniki najrazličnejših znanosti, pa le kakšno desetletje ali dve manj polemiziramo, se pregovarjamo, se včasih celo strinjamo, pa spet pišemo, razpravljamo in odpiramo nova vprašanja o miriadah vidikov del Hansa Christiana Andersena: na kakšen način se umešča v tok literarne zgodovine (npr. Matajc 2005), kakšen je njegov pomen v okviru literarnoizobraževalnega procesa (npr. Saksida 2005), kako je njegov vpliv zaslediti v mladinskih delih posameznih nacionalnih književnosti?

* Organizatorja simpozija sta bila Pionirska knjižnica, enota Knjižnice Otona Župančiča in Slovenska sekcija IBBY. Soorganizatorji: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, revija *Otrok in knjiga*; hrvaška sekcija IBBY in Knjižnice grada Zagreba; Ambasada Kraljevine Danske v Sloveniji, Cankarjev dom; Danski kulturni inštitut v Budimpešti.

(npr. Kobe 2005 in Westin 1996), kakšne so bile zgodovinske razmere v njegovem času in kako, če sploh, se to kaže v samem pisanju (npr. E. Østergaard 2005), se da z Andersenom vcepiti bralne navade (npr. Jamnik 2005), so Andersenove pravljice, predvsem s svojo krutostjo, odnosom do ženskih likov in posebnostim, odraz avtorjevega bolezenskega duševnega stanja (npr. Warner 1995), je Andersen sploh mladinski pisatelj (npr. Zima 2005), ima svoj oder? (npr. Dujić 2005), čemu tako ali drugače interpretirajo Andersena ilustratorji in prevajalci (npr. Avguštin 2005 in Orel-Kos 2005)?

Eno pomembnejših vprašanj v zvezi z Andersenom pa je spričo naglega razvoja v mladinski literaturi in družbenih sprememb na Slovenskem nedvomno sledeče: kakšen je obstoj Andersenovih pravljic v zavesti njihovih trenutnih bralcev? Oziroma s terminologijo Kosove ontologije literarnega dela: kakšen je v preteklih nekaj letih kvazifenomenalni in drugotni obstoj tega avtorja, predvsem z vrednostnega zornega kota, saj zlasti v zadnjem desetletju opažamo s strani mladih bralcev vedno manjše zanimanje za večino starejših avtorjev, vključno z Andersenom.

Da bi prišli do čim bolj eksaktnega odgovora na tako zastavljeno vprašanje, si bomo morali izbrati tudi čim bolj eksaktno metodo in s tem orodja. Numerično-statistična metoda se v zvezi z zastavljenim vprašanjem zdi povsem sprejemljiva in uporabna, saj obstaja cel niz orodij, prek katerih jo lahko izpeljemo. Vprašanje pa je seveda, katera izmed njih so eksaktna do te mere, da jim gre zaupati. Statistika prodaje Andersenovih in drugih literarnih del se na primer zdi primerno merilo zgolj od daleč, preden upoštevamo finančne interese različnih poslovnih subjektov, vpletenih v knjigotrštvo, nadalje slabo dostopnost tovrstnih že tako vprašljivih podatkov in nenazadnje običajnih domnev o slabi povezanosti med samim nakupom literarnega dela in njegovim obstojem v zavesti kupca.

Zaradi svoje nepristranskosti, dostopnosti in jasnejše povezave rezultatov s samim obstojem literarnih del v zavesti bralcev se zdijo verodostojnejša knjižničarska orodja. Tudi pri teh bomo nekajkrat opozorili na odstop od matematično pojmovane eksaktnosti, a glede tovrstnih deviacij moramo že vnaprej zatrditi, da so za rezultate zanemarljive. Kakor koli, s pomočjo sistema *Cobiss* bomo najprej preverili, kakšna je pravzaprav ponudba Andersena pri nas, predvsem v primerjavi s ponudbo drugih mladinskih avtorjev. Nato bomo izsledke primerjali z lestvicami stotih najbolj izposojanih del v zadnjih letih v slovenskih splošnih knjižnicah in nazadnje še z razporeditvijo glasov, kakor jih mladi bralci dajejo svoji najljubši knjigi v okviru istoimenske nagrade.

Za iskanje, ki nam bo čim bolj eksaktno pokazalo ponudbo Andersena na Slovenskem, si bomo izbrali bazo *cobib.si*, ki prek računalniškega omrežja združuje vse slovenske knjižnice, udeležene v proces vzajemne katalogizacije in ima po podatkih iz začetka leta 2004 2,4 milijona bibliografskih zapisov. V okviru iskanja zadetkov znotraj tega sistema pa se moramo zaradi jasnosti rezultatov omejiti na čim manj parametrov in na čim bolj preproste. Poleg avtorja in jezika (slovenski) se vsekakor ponuja še kakšen tretji – glede na sintagmo Andersen *danes*, seveda predvsem časovni parameter. Toda če bi iskanje omejili na nekaj zadnjih let, bi bilo zadetkov premalo, da bi bili rezultati verodostojni, saj zaradi knjižničarjem znanih tegob sistema pri teh zadetkih nastopajo precejšnja procentualna odstopanja.

In kakšno je ob takšnih dveh preprostih iskalnih parametrih – avtor in jezik – število zadetkov pri najbolj reprezentativnih iskanjih med klasiki mladinske književnosti? Andersen jih prinese kar 235, kar je precej več od drugih starejših

klasikov, na primer Perraulta s 44, pa tudi tistih iz dvajsetega stoletja: Twain jih ima na primer 34, Lindgrenova 74 in Kästner 45. Še bolj presenetljivo je število zadetkov ob primerjavi med Andersenom in avtorji trivialnih mladinskih del: celo Karl May jih ima za okoli tretjino manj (159), da o tistih, ki smo jih v slovenščini spoznali pozneje, sploh ne govorimo: Blytonova prinese 47 zadetkov, Brezina 23 in Stine 18.

Na takšno prednost Andersena pred drugimi mladinskimi avtorji vsekakor vpliva čas prisotnosti avtorja v slovenščini – prevod Andersenovih *Novih oblačil* je bil objavljen že leta 1850, Kästnerjev roman *Emil in detektivi* pa ‘še le’ leta 1937. Poleg tega k številnejšim zadetkom ob Andersenu vsekakor pripomore tudi zvrst njegove mladinske proze, ki s svojo kratkostjo, obenem pa številnostjo posameznih naslovov, omogoča samostojen natis posamezne pravljice, natis najrazličnejših zbirk pravljic, natis že izdane pravljice z novimi ilustracijami, natis že izdane pravljice z že uveljavljenimi ilustracijami, a v novem formatu in tako dalje. Tudi zato je med 235 Andersenovimi zadetki kar 32 *Grdih račkov* in 30 *Palčic*, 20 in več zadetkov vključuje *Deklico z vžigalicami*, *Svinjskega pastirja* in *Kraljično na zrnu graha*, 10 in več pa *Vžigalnik*, *Slavca*, *Snežno kraljico* in *Cesarjeva nova oblačila*. Število zadetkov v zvezi z drugimi naslovi je zanemarljivo.

Toda oboje – tako stalež avtorja kot forma njegovih del – sta zelo relativna vpliva na splošno ponudbo; Kästner je na primer na Slovenskem prisoten kar nekaj desetletij dlje od Lindgrenove, pa dosega skoraj pol manj zadetkov. A kakor koli, dejstvo ostaja, da je glede ponudbe Andersen na Slovenskem favoriziran tako v primerjavi z drugimi starimi in novejšimi klasiki mladinske književnosti in celo v primerjavi z mladinsko plažo, kar je še posebej presenetljivo. Povsem drugačen pa je Andersenov položaj glede na izposojanje njegovih del.

IZUM-ova spletna stran Najbolj brane knjige omogoča prikaz najrazličnejših lestvic izposoje in/ali rezervacije v vseh knjižnicah iz sistema Cobiss. Pri tem bomo zaradi čim večje verodostojnosti o dejanskem branju nastavili parameter izposoja/rezervacija zgolj na izposojanje. Ker nas nadalje zanima splošno stanje branosti Andersena, si bomo za izbrani objekt iskanja izbrali vse splošne knjižnice, zaradi uskladitve z analizo rezultatov znotraj glasovanja za Mojo naj knjigo pa bomo ta dva parametra dopolnili še z izpisom rezultatov po letih (2002, 2003 in 2004) in izpis omejili na 100 najbolj izposojanih del. Upoštevano gradivo bodo seveda zgolj monografije v knjižničarskem pomenu te besede, z vsem tem pridobljeni podatki pa sestavljajo sledeče tabele:

Izposoja 2002:

Mesto	Naslov	Avtor	Izposoj
1	Viharno nebo	Wooding, Chris	19676
2	Gospodar prstanov	Tolkien, J. R. R.	9956
3	Harry Potter, Jetnik iz Azkabana	Rowling, J. K.	9381
4	Harry Potter, Dvorana skrivnosti	Rowling, J. K.	9145
5	Resnična mladost		9057
6	Harry Potter, Kamen modrosti	Rowling, J. K.	8758
7	Harry Potter, Ognjeni kelih	Rowling, J. K.	8565

8	Antigona	Sophocles	8048
9	Zločin in kazen	Dostoevskij, Fedor Mihajlovič	7583
10	Varna vožnja : priročnik za voznike		7270
11	Romeo in Julija	Shakespeare, William	6672
12	Matilda	Dahl, Roald	6644
13	Prekrižani načrti	Sheldon, Sidney	6419
14	Zaupaj mi svoje sanje	Sheldon, Sidney	6376
15	Ljubica	Quick, Amanda	6316
16	Skrivnostni napoj	Quick, Amanda	6263
17	Pilotova žena	Shreve, Anita	6131
18	Pet dni v Parizu	Steel, Danielle	6067
19	Zapeljevanje	Quick, Amanda	6048
20	Sladko in grenko	Steel, Danielle	5905
21	Najlepše zgodbe Carla Barksa, [Racman Jaka]	Barks, Carl	5861
22	Afroditina prstana	Quick, Amanda	5827
23	Ugrabljena	Andrews, V. C.	5790
24	Prevara	Quick, Amanda	5768
25	Poletni sestre : [roman]	Blume, Judy	5683
26	Moja si	Clark, Mary Higgins	5661
27	Jutranje skrivnosti	Andrews, V. C.	5486
28	Vso dolgo noč	Clark, Mary Higgins	5432
29	Tujec opazuje	Clark, Mary Higgins	5400
30	Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača : izbor novel		5386
31	Ljubezen v steklenici	Sparks, Nicholas	5353
32	Usodna ura	Andrews, V. C.	5337
33	Polnočna šepetanja	Andrews, V. C.	5310
34	Muca copatarica	Peroci, Ela	5302
35	Izginil je	Steel, Danielle	5300
36	Lažniva Suzi	Muck, Desa	5285
37	Nebo, polno zvezd	Sheldon, Sidney	5278
38	Kruto in nenavadno	Cornwell, Patricia Daniels	5252
39	Solzice	Prežihov Voranc	5192
40	Zgodbe Svetega pisma		5159
41	Otrok mraka	Andrews, V. C.	5154
42	Županova Micka	Linhart, Anton Tomaž	5106
43	Dnevnik Bridget Jones	Fielding, Helen	5077

44	Njena pot	Bradford, Barbara Taylor	5028
45	Bridget Jones, Na robu pameti	Fielding, Helen	5013
46	Dragulji	Steel, Danielle	4961
47	Grenki blagoslovi	Steel, Danielle	4952
48	Bralec	Schlink, Bernhard	4892
49	Vse, kar ostane	Cornwell, Patricia Daniels	4892
50	Ninina pesnika dva	Novak, Bogdan	4874
51	Krik v noči	Clark, Mary Higgins	4873
52	Razdrta zibelka	Clark, Mary Higgins	4865
53	Poslednji krik preteklosti : [roman]	Modic, Maša	4859
54	Dobrodošli v mrtvi hiši	Stine, R. L.	4768
55	Maša za mrliča : inšpektor Morse v župnišču	Dexter, Colin	4763
56	Ne pozabi	Bradford, Barbara Taylor	4717
57	Sama doma	Muck, Desa	4717
58	Smrt v Jerichu	Dexter, Colin	4700
59	Jutro, poldne, noč	Sheldon, Sidney	4699
60	Na klancu	Cankar, Ivan	4699
61	Uganka tretje milje : inšpektor Morse na Oxfordskem kanalu	Dexter, Colin	4688
62	Butalci	Milčinski, Fran	4632
63	Zlato grofa Drakula	Brezina, Thomas	4620
64	Igra na tujem polju	Marinina, Aleksandra	4619
65	Zadnji avtobus v Woodstock : prvi primer inšpektorja Morsa	Dexter, Colin	4615
66	Visoška kronika	Tavčar, Ivan	4606
67	Dokaz	Cornwell, Patricia Daniels	4579
68	Nasmehni se in umri	Stine, R. L.	4558
69	Smrt in kanček ljubezni	Marinina, Aleksandra	4537
70	Sanjaj nemogoče sanje	Simmel, Johannes Mario	4504
71	Kje sta otroka	Clark, Mary Higgins	4495
72	Bratovščina sinjega galeba	Seliškar, Tone	4484
73	Pot skozi gozdove : inšpektor Morse in Zlovešči verzi	Dexter, Colin	4465
74	Nič ni večno	Sheldon, Sidney	4455
75	Tuja maska	Marinina, Aleksandra	4447
76	Bratovščina	Grisham, John	4441
77	Noč, ko je lutka oživila	Stine, R. L.	4439
78	Posmrtna podoba	Marinina, Aleksandra	4437
79	Dinozavri		4409

80	Košarkar naj bo!	Suhodolčan, Primož	4408
81	Angel	Bradford, Barbara Taylor	4400
82	Zaljubljene punce	Wilson, Jacqueline	4392
83	Maček Muri	Kovič, Kajetan	4387
84	Ne hodite v klet	Stine, R. L.	4386
85	Kmetske slike	Kersnik, Janko	4369
86	Omarica številka 13	Stine, R. L.	4369
87	Samorastniki : koroške povesti	Prežihov Voranc	4369
88	Punce v stiski	Wilson, Jacqueline	4367
89	Še se bova srečala	Clark, Mary Higgins	4358
90	Oporoka	Grisham, John	4309
91	Demonska kri	Stine, R. L.	4295
92	Prekletstvo mumijine grobnice	Stine, R. L.	4293
93	Tihi svet Nicholasa Quinna : inšpektor Morse na univerzi	Dexter, Colin	4290
94	Leksikon imen : izvor imen na Slovenskem	Keber, Janez	4284
95	V mesečini si lepa	Clark, Mary Higgins	4284
96	Po mestu naokrog	Clark, Mary Higgins	4266
97	Obdukcija	Cornwell, Patricia Daniels	4262
98	Maska z žarečimi očmi : Pustolovščina na poti po Mehiki	Brezina, Thomas	4239
99	Naj ti rečem ljubica	Clark, Mary Higgins	4217
100	Ne joči, ljubljena moja	Clark, Mary Higgins	4203

Izposoja 2003:

Mesto	Naslov	Avtor	Izposoj
1	Viharno nebo	Wooding, Chris	18913
2	Varna vožnja : priročnik za voznike		8611
3	Antigona	Sophocles	8497
4	Harry Potter, Jetnik iz Azkabana	Rowling, J. K.	8419
5	Gospodar prstanov	Tolkien, J. R. R.	8256
6	Zločin in kazen	Dostoevskij, Fedor Mihajlovič	8103
7	Harry Potter, Ognjeni kelih	Rowling, J. K.	8043
8	Zapeljevanje	Quick, Amanda	7639
9	Harry Potter, Kamen modrosti	Rowling, J. K.	7616
10	Harry Potter, Dvorana skrivnosti	Rowling, J. K.	7384
11	Alamut	Bartol, Vladimir	7297

12	Ljubica	Quick, Amanda	7166
13	Romeo in Julija	Shakespeare, William	7108
14	Prekrižani načrti	Sheldon, Sidney	7052
15	Zaupaj mi svoje sanje	Sheldon, Sidney	7029
16	Nevarnost	Quick, Amanda	7001
17	Pilotova žena	Shreve, Anita	6882
18	Skrivnostni napoj	Quick, Amanda	6821
19	Škandal	Quick, Amanda	6801
20	Prevara	Quick, Amanda	6647
21	Križ na prsih	Žabot, Vida	6631
22	Matilda	Dahl, Roald	6601
23	Pet dni v Parizu	Steel, Danielle	6595
24	Živali na kmetiji		6557
25	Afroditina prstana	Quick, Amanda	6500
26	Sladko in grenko	Steel, Danielle	6489
27	Najlepše zgodbe Carla Barksa, [Racman Jaka]	Barks, Carl	6416
28	Poroka	Steel, Danielle	6409
29	Hiša na Tari	Binchy, Maeve	6365
30	Večerni tečaj	Binchy, Maeve	6327
31	Poletni sestri : [roman]	Blume, Judy	6241
32	Resnična mladost		6219
33	Ljubezen v steklenici	Sparks, Nicholas	6124
34	Moja si	Clark, Mary Higgins	6033
35	Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača : izbor novel		6000
36	Škrlatno pero	Binchy, Maeve	5966
37	Ne pozabi	Bradford, Barbara Taylor	5951
38	Beležnica	Sparks, Nicholas	5937
39	Dragulji	Steel, Danielle	5912
40	Nič ni večno	Sheldon, Sidney	5883
41	Ugrabljena	Andrews, V. C.	5869
42	Zgodbe Svetega pisma		5832
43	Muca Copatarica	Peroci, Ela	5792
44	Njegova temna tvar. 2, Pretanjeni nož	Pullman, Philip	5750
45	Tujec opazuje	Clark, Mary Higgins	5731
46	Vso dolgo noč	Clark, Mary Higgins	5707
47	Tiha voda	Hoag, Tami	5680
48	Prijatelji	Binchy, Maeve	5656

49	Njegova temna tvar. 1, Severni sij	Pullman, Philip	5624
50	Izginil je	Steel, Danielle	5586
51	Jutranje skrivnosti	Andrews, V. C.	5568
52	V prah se povrneš	Hoag, Tami	5540
53	Županova Micka	Linhart, Anton Tomaž	5521
54	Solzice	Prežihov Voranc	5513
55	Nebo, polno zvezd	Sheldon, Sidney	5512
56	Usodna ura	Andrews, V. C.	5475
57	Njena pot	Bradford, Barbara Taylor	5471
58	Hiša iz žada	Chapsal, Madeleine	5423
59	Krik v noči	Clark, Mary Higgins	5358
60	Bridget Jones, Na robu pameti	Fielding, Helen	5308
61	Polnočna šepetanja	Andrews, V. C.	5308
62	Dnevnik Bridget Jones	Fielding, Helen	5302
63	Grenki blagoslovi	Steel, Danielle	5296
64	Razdrta zibelka	Clark, Mary Higgins	5255
65	Lažniva Suzi	Muck, Desa	5203
66	Dekle z bisernim uhanom	Chevalier, Tracy	5186
67	Naj ti rečem ljubica	Clark, Mary Higgins	5185
68	Jutro, poldne, noč	Sheldon, Sidney	5177
69	Kruto in nenavadno	Cornwell, Patricia Daniels	5162
70	Jack in Amy	Lloyd, Josie	5128
71	Otrok mraka	Andrews, V. C.	5127
72	Bralec	Schlink, Bernhard	5119
73	Punce ga lomijo	Wilson, Jacqueline	5089
74	Umor se ne pozabi : zadnji primer inšpektorja Morsa	Dexter, Colin	5011
75	Kajnove hčere : inšpektor Morse in skrivnostno bodalo	Dexter, Colin	5002
76	Butalci	Milčinski, Fran	5001
77	Visoška kronika	Tavčar, Ivan	4986
78	Stare grške bajke	Petiška, Eduard	4984
79	Angel	Bradford, Barbara Taylor	4976
80	Bratovščina Sinjega galeba	Seliškar, Tone	4960
81	Omarica številka 13	Stine, R. L.	4949
82	Prelest morja	Roberts, Nora	4941
83	Ne pozabi me!	Stine, R. L.	4930

84	Pot skozi gozdove : inšpektor Morse in Zlovešči verzi	Dexter, Colin	4929
85	Deklina je mrtva	Dexter, Colin	4885
86	Dobrodošli v mrtvi hiši	Stine, R. L.	4863
87	Kje sta otroka	Clark, Mary Higgins	4858
88	Vse, kar ostane	Cornwell, Patricia Daniels	4858
89	Artemis Fowl	Colfer, Eoin	4852
90	Princeska z napako	Vidmar, Janja	4852
91	Vse o fantu	Hornby, Nick	4805
92	Še se bova srečala	Clark, Mary Higgins	4774
93	Uganka tretje milje : inšpektor Morse na Oxfordskem kanalu	Dexter, Colin	4755
94	Ime mi je zloba	Stine, R. L.	4737
95	Sanjaj nemogoče sanje	Simmel, Johannes Mario	4714
96	Ples bogov	Beishir, Norma	4700
97	Jadran Krt pije kapučino	Townsend, Sue	4696
98	Lažnivec	Stine, R. L.	4688
99	Na klancu	Cankar, Ivan	4680
100	Ninina pesnika dva	Novak, Bogdan	4678

Izposoja 2004:

Mesto	Naslov	Avtor	Izposoj
1	Viharno nebo	Wooding, Chris	13735
2	Varna vožnja : priročnik za voznike		10090
3	Harry Potter, Feniksov red	Rowling, J. K.	9851
4	Antigona	Sophocles	8576
5	Zapeljevanje	Quick, Amanda	7652
6	Parsifalov mozaik	Ludlum, Robert	7311
7	Bournova premoč	Ludlum, Robert	7110
8	Romeo in Julija	Shakespeare, William	7064
9	Harry Potter, Jetnik iz Azkabana	Rowling, J. K.	6701
10	Ljubica	Quick, Amanda	6601
11	Zločin in kazen	Dostoevskij, Fedor Mihajlovič	6582
12	Harry Potter, Ognjeni kelih	Rowling, J. K.	6578
13	Panika	Muck, Desa	6514
14	Pilotova žena	Shreve, Anita	6412

15	Od Ivana Preglja do Cirila Kosmača : izbor novel		6410
16	Nebo se podira	Sheldon, Sidney	6331
17	Prevara	Quick, Amanda	6306
18	Škandal	Quick, Amanda	6285
19	Nevarnost	Quick, Amanda	6210
20	Skrivnostni napoj	Quick, Amanda	6208
21	Harry Potter, Kamen modrosti	Rowling, J. K.	6200
22	Zaupaj mi svoje sanje	Sheldon, Sidney	6158
23	Poroka	Steel, Danielle	6144
24	Prekrižani načrti	Sheldon, Sidney	6020
25	Preden se poslovim	Clark, Mary Higgins	5966
26	Ne pozabi	Bradford, Barbara Taylor	5922
27	Rdeča bukev	Binchy, Maeve	5860
28	Afroditina prstana	Quick, Amanda	5829
29	Zgodbe Svetega pisma		5822
30	Plimovanje	Roberts, Nora	5801
31	Notranji pristan	Roberts, Nora	5798
32	Muca Copatarica	Peroci, Ela	5796
33	Pri Quentinu	Binchy, Maeve	5770
34	V ulici, kjer živiš	Clark, Mary Higgins	5755
35	Prelest morja	Roberts, Nora	5719
36	Dragulji	Steel, Danielle	5711
37	Matilda	Dahl, Roald	5711
38	Harry Potter, Dvorana skrivnosti	Rowling, J. K.	5685
39	Solzice	Prežihov Voranc	5654
40	Večerni tečaj	Binchy, Maeve	5650
41	Modrina zaliva	Roberts, Nora	5619
42	Hiša na Tari	Binchy, Maeve	5583
43	Županova Micka	Linhart, Anton Tomaž	5568
44	Sladko in grenko	Steel, Danielle	5545
45	Poziv	Grisham, John	5541
46	Pet dni v Parizu	Steel, Danielle	5525
47	Stare grške bajke	Petiška, Eduard	5504
48	Nič ni večno	Sheldon, Sidney	5476
49	Nebo, polno zvezd	Sheldon, Sidney	5469
50	Beležnica	Sparks, Nicholas	5465
51	Poletni sestre : [roman]	Blume, Judy	5455
52	Prijatelj	Binchy, Maeve	5399

53	Najlepše zgodbe Carla Barksa, [Racman Jaka]	Barks, Carl	5362
54	Škrlatno pero	Binchy, Maeve	5262
55	Drugačen pogled	Pilcher, Rosamunde	5257
56	Alamut	Bartol, Vladimir	5242
57	Ljubezen v steklenici	Sparks, Nicholas	5176
58	Ko se spet vidimo	Clark, Mary Higgins	5092
59	Hiša na Ulici upanja	Steel, Danielle	5066
60	Tiha voda	Hoag, Tami	4992
61	Trije v postelji : roman o ljubezni, seksu, poslu in otrocih	Reid, Carmen	4932
62	Iskanje korenin	Roberts, Nora	4930
63	Dnevnik Hiacinte Novak	Kermauner, Aksinja	4872
64	Odprta hiša	Berg, Elizabeth	4850
65	Moja si	Clark, Mary Higgins	4819
66	Puščavska roža : nenavadno potovanje puščavske nomadke	Dirie, Waris	4816
67	Dnevnik Hiacinte Novak, V znamenju škorpijona	Kermauner, Aksinja	4810
68	Visoška kronika	Tavčar, Ivan	4802
69	V prah se povrneš	Hoag, Tami	4742
70	Tujec opazuje	Clark, Mary Higgins	4734
71	Na klancu	Cankar, Ivan	4714
72	Drejček in trije Marsovčki	Pečjak, Vid	4712
73	Vso dolgo noč	Clark, Mary Higgins	4707
74	Za mojo malo	Parsons, Tony	4700
75	Jack in Amy	Lloyd, Josie	4685
76	Lisjak	Walters, Minette	4662
77	Odiseja	Homerus	4636
78	Butalci	Milčinski, Fran	4624
79	Izginil je	Steel, Danielle	4623
80	Psi iz Rige : inšpektor Wallander v primežu tranzicije	Mankell, Henning	4597
81	Bratovščina Sinjega galeba	Seliškar, Tone	4581
82	Njena pot	Bradford, Barbara Taylor	4538
83	Naj ti rečem ljubica	Clark, Mary Higgins	4529
84	Dekle z bisernim uhanom	Chevalier, Tracy	4513
85	Leksikon imen : izvor imen na Slovenskem	Keber, Janez	4494
86	Tangice, poljubi in še kaj	Rennison, Louise	4477

87	Dnevnik Hiacinte Novak, V znamenju vodnarja	Kermauner, Aksinja	4445
88	Lažniva Suzi	Muck, Desa	4444
89	Prazna hiša	Pilcher, Rosamunde	4439
90	Njegova temna tvar. 1, Severni sij	Pullman, Philip	4438
91	Bela levinja : inšpektor Wallander in skrivnost črnega prsta	Mankell, Henning	4429
92	Maček Muri	Kovič, Kajetan	4419
93	Grenki blagoslovi	Steel, Danielle	4411
94	Bridget Jones, Na robu pameti	Fielding, Helen	4410
95	Anica in velike skrbi	Muck, Desa	4402
96	Vanilija in čokolada	Casati Modignani, Sveva	4386
97	Na napačni sledi : inšpektor Wallander in skalpirana trupla	Mankell, Henning	4384
98	Dnevnik Bridget Jones	Fielding, Helen	4373
99	Beli oleander	Fitch, Janet	4368
100	Morilec brez obraza	Mankell, Henning	4368

Že iz naglega pregleda pridobljenih podatkov je razvidno, da znotraj stotih monografskih publikacij v vsakem izmed izbranih let glede na število izposoj prednjačijo v prvi vrsti popularna dela, torej tista, ki so napravila vsaj za nekaj časa močan vtis na bralce, sicer pa pripadajo predvsem trivialni, žanrski in beletristični sferi. Pri tem sta spredaj predvsem prvi dve kategoriji, izmed katerih se zdi, da ima primat prav trivialna literatura. A ta njen položaj je zgolj navidezen, kar se najbolje pokaže prav s primerom Woodingovega *Viharnega neba*, ki je sicer v vseh treh pregledanih letih na prvem mestu. Pri tem se namreč pod ta naslov zbira celotna serija devetih knjižic, kar za obsežnejše dele žanrskih serij ne velja. In če bi na podoben način kot pri Woodingu sešteli izposoje vseh delov različnih serij, na primer *Harryja Potterja*, pa *Artemisa Fowla*, *Njegove temne tvori* in številnih drugih izrazito žanrskih del, bi se *Viharno nebo* spustilo precej nižje.

Primat ima torej vsekakor žanrska literatura, ki je nikakor ne moremo enačiti s trivialno, tej sledi slednja, daleč zadaj pa je beletristika, saj se njeni naslovi praviloma zavihtijo višje na lestvico za kakšno leto ali največ dve, potem pa izposoja naglo upade; tako je tudi pri *Bralcu*, ki se je v letu 2002 nenadoma pojavil na 47. mestu, leto kasneje zdrsnil na 69., 2004. pa ga ni bilo več med stotimi najbolj izposojanimi monografijami.

Druga najpomembnejša skupina glede na izposajo pa so kanonski avtorji in dela, predpisani s strani različnih izobraževalnih sistemov. Izmed teh je vsaj znotraj izbranih treh let kar nekaj stalnic: *Varna vožnja* je vsekakor nujno čtivo za izpit iz cestno prometnih predpisov, *Antigona* in *Matilda* sta na primer stalni čtivi v srednji oziroma osnovni šoli. Poleg zgornjih naslovov pa se na sezname povzpnejo tudi muhe enoletnice: *Alamut*, kot tipičen predstavnik tovrstnih del, je bil v letu 2003 na desetem mestu, nedvomno ker je bil maturitetno čtivo, kajti leto poprej je bil

komaj na 95., leto zatem na 50., v letu 2005 pa bo sodeč po dosedanjih podatkih znova povsem izginil z lestvice prvih stotih monografij.

In kako je ob vsem tem z Andersenom? V izbranih treh letih ga znotraj omejenjene lestvice preprosto ni niti z enim samim njegovim delom. To je vsekakor ne-navadno, kajti že po pravilu bi moral biti na njih odločno zastopan, najmanj nekje ob boku *Varni vožnji*. Kot vemo, Andersen namreč v okviru osnovnega šolanja ni le eden izmed kanonskih avtorjev, temveč spada med peščico tujih avtorjev, ki jih predpisuje učni načrt za devetletko in je izmed slednjih nedvomno postavljan celo na prvo mesto.

Možnih razlag za takšno numerično stanje je več. Prvi pomislek bi lahko bil, da izbrani statistični model zajema zgolj splošne knjižnice, ne pa tudi osnovnošolskih, kjer s strani otrok poteka pomemben, če ne celo večji delež izposoje mladinskih avtorjev. Če je tako, se prek internetnega medija žal ne da preveriti, saj je v sistemu Cobiss zaenkrat vključeno premalo osnovnošolskih knjižnic, tako da jih pri nastavitvi parametra knjižnice na šolske odločno preglasijo srednješolske knjižnice s svojim specifičnim gradivom.

Druga možnost je seveda ta, da je ponudba Andersena s strani založnikov tako pestra, da si je njegova dela pridobilo dovoljšnje število posameznikov in so knjižnice s svojo izposojjo s tem neustrezno merilo za preverjanje, koliko se ga bere v resnici; Andersen bi bil lahko tako zelo kanonski avtor, da bralne vneme Slovencev pravzaprav sploh ne bi mogli preveriti z orodji, ustreznimi manj izjemnim avtorjem.

Kakor koli, tudi v drugem in morda še kakšnem tretjem primeru naša statistična metoda znotraj IZUM-ove strani *Najbolj brane knjige* odpove vsaj v toliko, da bi nam dala glede Andersena enoumne zaključke, po drugi strani pa zgoraj povedano vendarle lahko povzamemo takole: po logiki sta rezultata primerjalne analize lahko dva – bodisi da je Andersen malo izposojan in s tem malo bran, s tem pa pri splošni publiki malo cenjen, bodisi da je malo izposojan, bran pa in s tem splošni publiki morda tudi všečen.

Kako je z vrednostjo Andersena v zavesti slovenske splošne publike je tako z našo primerjalno statistiko neugotovljivo, za njen mladinski del pa je. Metodo namreč lahko zelo ustrezno uporabimo v okviru podatkov, ki se zbirajo v Pionirski knjižnici med vsakoletnimi glasovanji za *Mojo naj knjigo*, torej za nagrado, ki jo mladi bralci vsako leto z glasovanjem dodelijo v kategorijah najljubše slovenske in najljubše prevedene knjige. Temu kot pomenljiv podatek dodajmo še, da glasovanje praviloma poteka med ali po kateri od bibliopedagoških dejavnosti (bralne ure, pogovori o knjigi, itd.)

Za samo izbiro podatkov o glasovanju za nagrado, ki jih bomo obdelali, pa je pomembno, v kakšnem časovnem intervalu poteka glasovanje – od aprila vsakega leta, pa do februarja ali marca naslednjega leta; večina glasov je torej zbranih v letu, ki je za letnico nagrade preteklo. To pomeni, da moramo za čim večjo uskladitev s prej zbranimi podatki s strani *Najbolj brane knjige* (iz let 2002, 2003 in 2004) vzeti v obzir podatke o glasovanju, povezane s sledečimi nagradami – *Moja naj knjiga* 2003, 2004 in 2005. Nadalje bomo te podatke razporedili v lestvico stotih knjig glede na število glasov, ki so jih prejele, in to ne glede na kategorijo slovenske in prevedene knjige, saj so brez tovrste delitve dela nanizana tudi v prej analiziranih lestvicah.

Lestvice glasov *Moje naj knjige* so pri takšni razporeditvi sledeče:

Moja naj knjiga 2003

Mesto	Naslov	Avtor	Glasov
1	Harry Potter	Rowling, J. K.	1266
2	Anica	Muck, Desa	334
3	Gospoždar prstanov	Tolkien, J. R. R.	308
4	Pet prijatelj	Blyton, Enid	197
5	Kurja polt	Stine, R. L.	194
6	Košarkar naj bo!	Suhodolčan, Primož	174
7	Pika Nogavička	Lindgren, Astrid	160
8	Njegova temna tvar	Pullman, Philip	145
9	Zadnji mega žur	Sivec, Ivan	128
10	Mala čarovnica Lili	Knister	110
	Silvija	Omahen, Nejka	110
12	Princeska z napako	Vidmar, Janja	101
13	Novohlačniki	Brezina, Thomas	97
14	Kafe klub	Bryant, Ann	95
15	Življenje kot v filmu	Omahen, Nejka	81
16	Viharno nebo	Wooding, Chris	77
17	Matilda	Dahl, Roald	76
18	Baraba	Vidmar, Janja	68
19	Bratovščina Sinjega galeba	Seliškar, Tone	55
	Mi, otroci s postaje Zoo	Felscherinow, Christiane	55
21	Jaz sem vate, ti pa vame		50
22	Formula smrti	Sivec, Ivan	49
23	Ranta vrača udarec	Suhodolčan, Primož	47
24	Sramota	Swindells, Robert	44
	Ninina pesnika dva	Novak, Bogdan	44
26	Kekec	Vandot, Josip	40
	Sama doma	Muck, Desa	40
28	Butalci	Milčinski, Fran	39
	Babica v supergah	Mate, Miha	39
30	Drejček in trije Marsovk	Pečjak, Vid	38
	Solzice	Prežihov Voranc	38
32	Lassie se vrača	Knight, Eric	37
33	Zeleno jezero	Sachar, Louis	36
	Ronja, razbojniška hči	Lindgren, Astrid	36
35	Zvesti prijatelji	Novak, Bogdan	35
36	Pestrna	Bevk, France	34
37	Za šus prodam mater	Vogrič, Marija	31

38	Dež	Omahen, Nejka	30
	Kolesar naj bo	Suhodolčan, Primož	30
40	Lukey in njegov škorec	Bevk, France	29
41	Živalske novice	Suhodolčan, Primož	27
42	Moj prijatelj Piki Jakob	Kovič, Kajetan	25
	Tajno društvo PGC	Ingolič, Anton	25
44	Materino darilo	Spears, Britney	24
	Blazno resno	Muck, Desa	24
	Muca copatarica	Peroci, Ela	24
	Dež	Omahen, Nejka	24
48	Ko zorijo jagode	Jurca, Branka	23
	Kurent		23
50	Rdeča kapica	Grimm, Jakob & Wilhelm	22
51	Jadran Krt	Townsend, Sue	21
	Poljubi me!	Bieniek, Christian	21
	V pragozdu	Kunčič, Mirko	21
	Grdi raček	Andersen, Hans Christian	21
	Naočnik in Očalnik	Suhodolčan, Leopold	21
56	Hrček Franček	Reiche, Dietlof	20
	Asterix	Gosciny	20
	Trapaste blondinke	Ullrich, Hortense	20
	Poredne punce	Wilson, Jacqueline	20
	Kosovirja na leteči žlici	Makarovič, Svetlana	20
	Pepelka	Grimm, Jakob & Wilhelm	20
62	Prva ljubezen	Hooper, Mary	19
	Sreča na vrvici	Mal, Vitan	19
64	Hrošč leti v somraku	Gripe, Maria	18
	Ne poljublaj čarovnic	Ullrich, Hortense	18
	Martin Krpan	Levstik, Fran	18
	Čarovnice	Dahl, Roald	18
68	Pastirci	Bevk, France	17
	Ne bom več pobegnila	Kuclar	17
	Nič mi ni	Blobel, Brigitte	17
	Živeti hočem	Arold, Marliese	17
	Sapramiška	Makarovič, Svetlana	17
73	Ognjemet za lisjaka	Nordqvist, Sven	16
	Popolna dekleta	Kaye, Marilyn	16
	Sneguljčica in sedem palčkov	Grimm, Jakob & Wilhelm	16
	Franceve zgodbe	Nöstlinger, Christine	16
	Pozabljeni zaklad	Sivec, Ivan	16

78	Kdo je napravil Vidku srajčico	Levstik, Fran	15
	Luža	Pikalo, Matjaž	15
	Gimnazijka	Ingolič, Anton	15
	Peter Nos	Suhodolčan L. & P.	15
82	Grivarjevi otroci	Bevk, France	14
	Eva + Martin	Zöller, Elisabeth	14
	Črni lepoteč	Sewell, Anna	14
	Pobby in Dingan	Rice, Ben	14
	Ko je bil Findus še majhen muček	Nordqvist, Sven	14
	Mini	Nöstlinger, Christine	14
88	Ovčar Runo	Cerkvenik, Angelo	13
	Moj dežnik je lahko balon	Peroci, Ela	13
	Mali princ	Saint-Exupéry, Antoine de	13
	Špicparkelj	Greenway, Jennifer	13
	Debeluška	Vidmar, Janja	13
93	Ljubezen in mobilni	Minte-König, Bianka	12
	Dvojčici	Kästner, Erich	12
	Maček Muri	Kovič, Kajetan	12
96	Skrivnosti	Blyton, Enid	11
	Anastazija Krupnik	Lowry, Lois	11
	Emil	Lindgren, Astrid	11
	Soba nočne more	Stine, R. L.	11
	Erazem in potepuh	Lindgren, Astrid	11

Moja naj knjiga 2004

Mesto	Naslov	Avtor	Glasov
1	Harry Potter	Rowling, J. K	1211
2	Anica	Muck, Desa	338
3	Gospodar prstanov	Tolkien, J. R. R	302
4	Kurja polt	Stine, R. L.	289
5	Mala čarovnica Lili	Knister	272
6	Pet prijatelj	Blyton, Enid	264
7	Košarkar naj bo!	Suhodolčan, Primož	220
8	Pika Nogavička	Lindgren, Astrid	188
9	Novohlačniki	Brezina, Thomas	184
10	Viharno nebo	Wooding, Chris	157
11	Soba nočne more	Stine, R. L.	144
	Veliko srce	Omahen, Nejka	144

13	Silvija	Omahen, Nejka	138
14	Njegova temna tvar	Pullman, Phillip	129
15	Matilda	Dahl, Roald	113
16	Babica v supergah	Mate, Miha	107
17	Replika	Kaye, Marilyn	96
18	Zadnji mega žur	Sivec, Ivan	92
19	Ognjeni veter	Nicholson, William	86
20	Guinnesova knjiga rekordov		77
21	Lukey in njegov škorec	Bevk, France	74
22	Dež	Omahen, Nejka	68
23	Zvesti prijatelji	Novak, Bogdan	63
24	Sama doma	Muck, Desa	54
25	Ninina pesnika dva	Novak, Bogdan	52
	Življenje kot v filmu	Omahen, Nejka	52
27	Kekec	Vandot, Josip	51
	Trapaste blondinke	Ullrich, Hortense	51
29	Bratovščina Sinjega galeba	Seliškar, Tone	50
	Kafe klub	Bryant, Ann	50
	Mi, otroci s postaje Zoo	Felscherinow, Christiane	50
	Blazno resno	Muck, Desa	50
33	Dvojčici	Kästner, Erich	49
34	Pestrna	Bevk, France	44
	TITA@boginja.smole.in.težav.si	Kodrič, Neli	44
36	Lažniva Suzi	Muck, Desa	43
37	Pekarna Mišmaš	Makarovič, Svetlana	42
38	Drejček in trije Marsovečki	Pečjak, Vid	41
39	Tajno društvo PGC	Ingolič, Anton	39
40	Asterix	Gosciny, René	37
	Kolesar naj bo!	Suhodolčan, Primož	37
42	Martin Krpan	Levstik, Fran	36
	Poredne punce	Wilson, Jacqueline	36
44	Kapitan Gatnik	Pilkey, Dav	35
	Lunino jezero	Baumann, Kurt	35
	Ribo na glavo, pa spat!	Suhodolčan, Primož	35
47	Človeško telo		34
	Franceve zgodbe	Nöstlinger, Christine	34
	Živeti hočem	Arold, Marliese	34
50	Butalci	Milčinski, Fran	33
	Čarobna hišica na drevesu	Osborne, Mary Pope	33

52	Debela Neli in zavaljeni Jani	Nöstlinger, Christine	32
	Solzice	Prežihov Voranc	32
54	Kam grejo ptice umret	Fritz-Kunc, Marinka	31
55	Cimre	Novak, Maja	30
	Ne poljublaj čarovnic	Ullrich, Hortense	30
	Zaljubljene punce	Wilson, Jacqueline	30
	Živalske novice	Suhodolčan, Primož	30
59	Frančkove zgodbe	Jennings, Sharon	29
	Mini	Nöstlinger, Christine	29
61	Dnevi pod Rožnikom	Novak, Boris	28
	Jaz sem vate, ti pa vame		28
	Maček Muri	Kovič, Kajetan	28
	Obuti maček	Perrault, Charles	28
65	Robinson Crusoe	Defoe, Daniel	27
66	Luža	Pikalo, Matjaž	26
67	Debeluška	Vidmar, Janja	25
	Medved Pu	Milne, Alan Alexander	25
	Muca copatarica	Peroci, Ela	25
	Regec in Kvaček	Lobel, Arnold	25
	Sramota	Swinells, Robert	25
	Sreča na vrvi	Mal, Vitan	25
73	Bambi	Salten, Felix	24
	Čarovnice	Dahl, Roald	24
	Hobit	Tolkien, J. R. R	24
	Zeleno jezero	Sachar, Louis	24
77	Karla Umek & Doktor Kukalo	Kopietz, Gerit	23
78	Artemis Fowl	Colfer, Eoin	22
	Hrček Franček	Reiche, Dietlof	22
	Juri Muri v Afriki	Pavček, Tone	22
81	4 1/2 prijatelji	Friedrich, Joachim	21
	Otok modrih delfinov	O'Dell, Scott	21
	Pravljica na visokih petah	Cerkovnik, Marja	21
	Problemi na netu	Wilson, Jacqueline	21
	Se vid'va, Simon!	Hill, David	21
86	Anastazija Krupnik	Lowry, Lois	20
	Črni lepoteč	Sewell, Anna	20
	Princeska z napako	Vidmar, Janja	20
	Ranta vrača udarec	Suhodolčan, Primož	20
	Stvor	Vidmar, Janja	20

91	Emil	Lindgren, Astrid	19
	Skrivnosti	Blyton, Enid	19
	Sneguljčica in sedem palčkov	Grimm, Jakob & Wilhelm	19
	Uganke o živalih		19
95	Gospod Hudournik	Finžgar, Fran Saleški	18
	Pepelka	Grimm, Jakob & Wilhelm	18
	Hišnikov dan	Jurca, Branka	18
	Klik	Kopietz, Gerit	18
	Jadran Krt	Townsend, Sue	18
100	Grdi raček	Andersen, Hans Christian	17

Moja naj knjiga 2005

Mesto	Naslov	Avtor	Glasov
1	Harry Potter	Rowling, J. K.	1923
2	Anica	Muck, Desa	1186
3	Pet prijatelj	Blyton, Enid	427
4	Kurja polt	Stine, R. L.	418
5	Košarkar naj bo!	Suhodolčan, Primož	351
6	Mala čarovnica Lili	Knister	346
7	Pika Nogavička	Lindgren, Astrid	331
8	Gospodar prstanov	Tolkien, J. R. R.	330
9	Soba nočne more	Stine, R. L.	292
10	Novohlačniki	Brezina, Thomas	267
	Njegova temna tvar	Pullman, Philip	267
12	Kapitan Gatnik	Pilkey, Dav	223
13	4 ½ prijatelji	Friedrich, Joachim	204
14	Veliko srce	Omahen, Nejka	198
	Replika	Kaye, Marilyn	198
16	Zvesti prijatelji	Novak, Bogdan	197
17	Matilda	Dahl, Roald	170
18	Silvija	Omahen, Nejka	166
19	Zadnji mega žur	Sivec, Ivan	155
20	Blazno resno	Muck, Desa	148
21	Butalci	Milčinski, Fran	138
22	Hišica na drevesu	Osborne, Mary Pope	128
23	Življenje kot v filmu	Omahen, Nejka	119
24	Lažniva Suzi	Muck, Desa	116
25	Frančkove TV zgodbe	Jennings, Sharon	104

26	Bratovščina Sinjega galeba	Seliškar, Tone	103
27	Drejček in trije Marsovčki	Pečjak, Vid	96
28	Zaljubljene punce	Wilson, Jacqueline	95
29	Ognjeni veter	Nicholson, William	92
30	Deklica Lola Rose	Wilson, Jacqueline	78
31	Princeska z napako	Vidmar, Janja	77
	Ninina pesnika dva	Novak, Bogdan	77
	Pestrna	Bevk, France	77
34	Ranta vrača udarec	Suhodolčan, Primož	76
35	Debeluška	Vidmar, Janja	74
36	Lukec in njegov škorec	Bevk, France	72
37	Vražja nogometna družčina	Masanek, Joachim	69
38	Asterix	Gosciny	68
	Tintin	Hergé	68
40	Hči lune	Muck, Desa	67
	Trapaste blondinke	Ullrich, Hortense	67
42	Peter Nos	Suhodolčan, L. & P.	66
43	Poredne punce	Wilson, Jacqueline	65
44	Babica v supergah	Mate, Miha	63
45	Ribo na glavo, pa spat	Suhodolčan, Primož	62
	Lassie se vrača	Knight, Erich	62
47	Pastirci	Bevk, France	61
48	Mavrična ribica	Pfister, Marcus	58
49	Zvitorepec, Trdonja in Lakotnik	Muster, Miki	53
	Kolesar naj bo!	Suhodolčan, Primož	53
51	Mali princ	Saint-Exupéry, Antoine de	52
52	TITA@boginja.smole.in.težav.si	Kodrič Filipič, Neli	51
	Solzice	Prežihov Voranc	51
	Pasja mora	Johnson, Pete	51
55	Čarovnice	Dahl, Roald	49
56	Pekarna Mišmaš	Makarovič, Svetlana	48
	Tangice, poljubi in še kaj	Rennison, Louise	48
58	Štiri prijateljice – ene hlače	Brashares, Ann	47
	Medved išče pestunjo		47
60	Živeti hočem	Arold, Marliese	45
61	Mi, otroci s postaje Zoo	Felscherinow, Christine	44
62	Hotel sem prijeli sonce	Partljič, Tone	43
	Zeleno jezero	Sachar, Louis	43
64	Rdeča kapica	Grimm, Jakob & Wilhelm	41
	Ronja, razbojniška hči	Lindgren, Astrid	41

66	Muca copatarica	Peroci, Ela	40
67	Živalske pravljice	Suhodolčan, Primož	39
	Tajno društvo PGC	Ingolič, Anton	39
69	Grivarjevi otroci	Bevk, France	38
	Medvedkov dedek	Gray, Nigel	38
71	Kosovirja na leteči žlici	Makarovič, Svetlana	37
	Skrivni dnevnik Jadrana Krta	Townsend, Sue	37
	Guinessova knjiga rekordov		37
74	Kapitanov ključ	Sivec, Ivan	36
	Pravljice	Grimm, Jakob & Wilhelm	36
	Ne poljublaj čarovnic	Ullrich, Hortense	36
	Vesel božič, Mandi	Weninger, Brigitte	36
78	Maček Muri	Kovič, Kajetan	35
	Šola ljubezni	Belbin, David	35
	Sramota	Swindells, Robert	35
	Viharno nebo	Wooding, Chris	35
82	Najlepši par	Gask, Marina	34
	Pika Pikapolonica	Gréban, Quentin	34
84	Manca & rock	Vidmar, Janja	33
	Pravljice	Andersen, Hans Christian	33
86	Peter Klepec	Bevk, France	32
	Čarovnica Vilma	Thomas, Valerie	32
88	Medo Jaka	Bieber, Hartmut	31
89	Stvor	Vidmar, Janja	30
	Sama doma	Muck, Desa	30
	Artemis Fowl	Colfer, Eoin	30
92	Dvojčici	Kästner, Erich	29
	Luža	Pikalo, Matjaž	29
	Ribica v šoli	Žerdin, Tereza	29
95	Peter Pan	Barrie, James	28
	Robinson Crusoe	Defoe, Daniel	28
	Ne bom več pobegnila	Kucler, Špela	28
	Temno srce	Novak, Bogdan	28
	Kam grejo ptice umret	Fritz-Kunc, Marinka	28
	Moj prijatelj Piki Jakob	Kovič, Kajetan	28

Pri takšnih rezultatih je vsaj deloma pomemben podatek, koliko otrok je glasovalo v posameznih letih, saj je morebitni koeficient dviga ali spusta števila glasov glede na prejšnje leto vsekakor potrebno upoštevati tudi znotraj primerjave pri

posameznem avtorju – glasovanje, ki je potekalo za nagrado Moja naj knjiga 2003 je tako prineslo skupaj nekaj čez deset tisoč glasov, podobno je bilo v naslednji glasovalni sezoni, v zadnji pa je bilo glasov skoraj 17.000.

Če pregledamo, kako so se Andersenova dela odrezala v primerjavi z ostalimi: znotraj nagrade za leto 2003 je *Grdi raček* prejel 21 glasov, ob nagradi leta 2004 se je taisto delo s 17 uvrstilo povsem na rep prvih stotih besedil, Moja naj knjiga 2005 pa je *Pravljicam* prinesla 33 glasov. Upošteva je koeficient porasta števila glasov, 1.67, za nagrado 2005, je Andersen v vseh treh letih dobil približno enak odstotek glasovalnega telesa, predvsem pa je očitno, da je ta absolutno zanemarljiv. Po eni strani predstavljajo glasovi za najbolj priljubljeno Andersenovo delo v posameznem letu manj kot dve promili celote, po drugi pa je takšen delež znotraj statistične analize komaj vreden upoštevanja. Zaradi opisane narave nagrade je namreč lahko povsem odvisen od enega navdušujočega nastopa knjižničarja ali drugega promotorja branja znotraj ene od bibliopedagoških dejavnosti. Da je dejansko tako, pa nenazadnje namiguje tudi nenadno izginotje *Grdega račka* s seznama stotih najljubših knjig in prav tako nenadna pojavitev *Pravljic*.

Mnogo bolj relevantni pokazatelj priljubljenosti posameznih del in prek njih avtorjev so tako tisti naslovi, ki so prejeli mnogokratnik Andersenovih glasov. Pri tem se nam z analizo znotraj posameznih let in med njimi spet kmalu pokažejo izrazite vodilne skupine: najbolj razveseljuje, da prav najvišja mesta, ki imajo nekaj desetkratnikov Andersenovih glasov, izrecno zaseda kvalitetna žanrska literatura. Njena izrazita predstavnika v zadnjih treh letih sta *Anica* in *Harry Potter*, če ponudimo numerični predstaviti njune nadvlade iz leta 2005, pa sta dobila kar 1923 oz. 1186 glasov. Kvalitetnemu žanru sledi z nekajkrat manjšim številom glasov mladinska trivialna literatura, ki jo lahko na primer zastopata sledeča podatka iz leta 2004: *Pet prijateljev* si je prislužilo 427 glasov in *Košarkar naj bo* 351. Tretjo skupino, mladinske klasike druge polovice 20. stoletja, ki spet za nekajkrat zaostajajo za deli druge skupine, pa nam lahko najbolj nazorno predstavita primera iz leta 2003 – *Pika Nogavička* s 160 glasovi in *Bratovščina Sinjega galeba* s 55.

O priljubljenosti drugih skupin in del je pravzaprav težko eksaktno govoriti, saj so z zbranimi naslovi večinoma na sami meji statistične relevantnosti. A ker se kot ena izrazitejših skupin med njimi kažejo tudi starejša klasična dela za mlade, v katero bi lahko prištevali vsa Andersenova, velja vsaj omeniti, da so slednja tudi na repu znotraj te skupine – v letu 2005 sta njegove *Pravljice* prehitela na primer ljudska *Medved išče pestunjo* s 47 glasovi in *Rdeča kapica* bratov Grimm z 41.

Kljub favorizaciji Andersena s strani izobraževalnih institucij in kljub statistično dokazljivi veliki ponudbi Andersenovih del so ta prejkone slabo izposojana, prejkone malo brana, vsekakor pa s strani mladih bralcev izrazito slabo cenjena celo v primerjavi z drugimi starejšimi deli za mlade, kaj šele s klasiko 20. stoletja, plažo in kvalitetnim žanrom. Iz vsega tega pa izhaja vsaj en neizbežen zaključek: Andersen danes ima vsaj znotraj meja Slovenije, po vsej verjetnosti pa tudi v večini drugih nacij Zahoda, izrazito dvojno življenje. Prvo je javno oz. institucionalno in je vezano predvsem na t. i. vladajoče strukture, kot sta že omenjena izobraževalni sistem in založništvo. V okviru tega Andersenovega življenja je vsekakor ovrednoten kot eden najpomembnejših avtorjev, povsem drugače pa je v okviru drugega. Slednje je seveda zasebno, ki je vezano na zavest njegove sodobne mladinske publike in znotraj nje ima Andersen izrecno obrobni položaj.

Za razpravljanje o vzrokih za takšno stanje, njegovih posledicah in za podrob-

nejšo analizo lastnosti tega stanja pa bi bile potrebne samostojne študije. Pričujočo razpravo, ki se želi omejiti na nakazano metodo in opisan tip orodij, pa takšna vprašanja nadalje tudi presegajo.

Maruša Avguštin 2005: Slovenski ilustratorji Andersenovih knjig. *Otrok in knjiga* št. 63.

Lidija Dujić 2005: Andersen med lutkami – lutka in (ali) besedilo, vprašanja narativnega prestiža. *Otrok in knjiga* št. 63.

IZUM, 2005: Baza cobib.si (<http://cobiss3.izum.si/scripts/cobiss?ukaz=BASE&bno=99999&id=1156321447840028>). Maribor: IZUM.

IZUM, 2005: Najbolj brane knjige (http://home.izum.si/cobiss/top_gradivo). Maribor: IZUM.

Tilka Jamnik 2005: Snežna kraljica na zrnu graha; promocija Andersenovih pravljic sodobnim mladim bralcem. *Otrok in knjiga* št. 63.

Marjana Kobe 2005: Vpliv Andersena na sodobne slovenske mladinske avtorje. *Otrok in knjiga* št. 63.

Janko Kos, 2004: *Očrt literarne teorije*. Ljubljana: DZS.

KOŽ, 2005: Moja naj knjiga. (http://www.lj-oz.sik.si/moja_naj_knjiga1.htm). Ljubljana: KOŽ.

Ursula K. Le Guin, 1993: *The Earthsea Quartet*. London: Penguin Books.

Ursula K. Le Guin, 2005: *Čarovnik iz Zemljemorja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, prev. Dušan Ogrizek.

Vanessa Matajč 2005: Andersenov postromantični premik v zvrsti umetne pravljice. *Otrok in knjiga* št. 63.

Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 2002: *Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Slovenščina*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Silvana Orel Kos 2005: Samoupravljanje Andersenovih pravljic. *Otrok in knjiga* št. 63.

Erling Østergaard 2005: Danska v času H. C. Andersena. *Otrok in knjiga* št. 63.

Igor Saksida 2005: H. Ch. Andersen v učnem načrtu in učbenikih – otroškost ali otročjost? *Otrok in knjiga* št. 63.

Marina Warner, 1995: *From the beast to the blonde: on fairy tales and their tellers*. London: Vintage.

Boel Westin, 1996: The Nordic Countries. V: Peter Hunt (ed.): *International Companion Encyclopedia of Children's Literature*. London, New York: Routledge.

Dubravka Zima 2005: Je Andersen mladinski pisatelj? *Otrok in knjiga* št. 63.